

24.10.2012

MEDDELELSE TIL MEDLEMMERNE

Om: **Andragende 0358/2011 af Tomasz Snarski, polsk statsborger, om ændringen af den litauiske undervisningslov og den deraf følgende begrænsning af de skolefag, der undervises i på polsk**

1. **Sammendrag af andragende 0358/2011**

Andrageren henviser til ændringen af den litauiske undervisningslov, som vil begrænse det polske nationale mindretals ret til undervisning på polsk. Ud over den obligatoriske litauiske sprogundervisning skal statssproget anvendes i bl.a. historie- og geografiundervisningen, og ændringen vil resultere i nedlægningen af polske skoler, hvis de ikke opfylder kravet om et bestemt antal skoleelever. Andrageren mener, at det litauiske tiltag indebærer overtrædelser af en række internationale aftaler og konventioner, herunder den internationale konvention af 1966 om borgerlige og politiske rettigheder, den europæiske menneskerettighedskonvention, Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal og Europarådets charter for mindretalssprog og regionale sprog. Andrageren anmoder derfor Europa-Parlamentet om at sikre en beskyttelse af det polske mindretals rettigheder i Litauen samt om at undersøge, hvorvidt den nye litauiske undervisningslov er i overensstemmelse med princippet om ikke-forskelsbehandling på grundlag af nationalitet.

2. **Opfyldelse af betingelserne for behandling**

Andragende 0358/2011 opfylder betingelserne for behandling (fastslået den 8. juli 2011). Kommissionen anmodet om oplysninger (forretningsordenens artikel 202, stk. 6).

3. **Kommissionens svar til andragende 0358/2011 og 0942/2011, modtaget den 16. december 2011.**

"Andragerne gør gældende, at de seneste ændringer af Litauens undervisningslov indskrænker de sproglige rettigheder for det polske mindretal i Litauen, og anser dette for at udgøre en overtrædelse af en række internationale aftaler og konventioner.

Kommissionen vil gerne understrege, at medlemsstaterne i henhold til artikel 165 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde har hovedansvaret for undervisningsindholdet og opbygningen af deres uddannelsessystemer såvel som deres sprogpolitik. I den sammenhæng må man ikke glemme, at de retlige instrumenter, som andrageren nævner, ligger uden for Den Europæiske Unions retlige rammer.

Ifølge artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er forskelsbehandling på grund af tilhørsforhold til et nationalt mindretal forbudt, og ifølge dens artikel 22 respekterer Unionen den kulturelle, religiøse og sproglige mangfoldighed. Imidlertid gælder sådanne bestemmelser kun over for medlemsstaterne i forbindelse med deres gennemførelse af EU-retten. Derfor er det kun i sådanne tilfælde, at Kommissionen kan søge overholdelse af de omtalte bestemmelser håndhævet ved hjælp af overtrædelsesprocedurer på grundlag af artikel 258 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Kommissionen vil gerne tilføje, at beskyttelsen af retten til at bevare den nationale identitet, det nationale sprog og den nationale kultur på europæisk plan er omfattet af Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal af 1. februar 1995, som Republikken Litauen er kontraherende part i. I den forbindelse gør Kommissionen opmærksom på artikel 25 og 26 i den nævnte konvention, ifølge hvilke Ministerkomitéen vogter over konventionens anvendelse og til det formål bistås af et rådgivende udvalg med henblik på at evaluere, hvorvidt de kontraherende parters foranstaltninger med henblik på at gennemføre konventionens principper er hensigtsmæssige."

4. Kommissionens svar (REV.), modtaget den 24. oktober 2012.

"Andrageren hævder, at situationen for det polske mindretal i Litauen til stadighed forværres, og gør hovedsagelig gældende, at de sproglige, uddannelsesmæssige og kulturelle rettigheder for litauiske borgere af polsk oprindelse, der udspringer af deres status som et anerkendt nationalt mindretal, ikke respekteres i modstrid med de relevante bestemmelser i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal, den europæiske menneskerettighedskonvention og protokollerne hertil og den europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog. Andrageren fastholder i denne forbindelse, at personer, der tilhører det polske mindretal i Litauen, fratages deres ret til at bruge deres efternavn og fornavn og få dem officielt anerkendt på deres modersmål og retten til også at få traditionelle lokale navne, gadenavne og andre topografiske betegnelser beregnet for offentligheden vist på deres modersmål. Andrageren gør ligeledes gældende, at de seneste ændringer af den litauiske undervisningslov er til ulempe for litauiske statsborgere, der tilhører det polske mindretal.

De traktater, som Den Europæiske Union bygger på¹, giver ikke Kommissionen nogen generelle beføjelser til at gribe over for medlemsstaterne på området grundlæggende

¹ Traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

rettigheder. Den kan kun gribe ind, hvis det drejer sig om et spørgsmål vedrørende EU-retten. Ifølge chartrets artikel 51, stk. 1, gælder chartret kun for medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten. Desuden hedder det i artikel 6, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union: "*Chartrets bestemmelser udvider ikke på nogen måde Unionens beføjelser som fastsat i traktaterne.*"

Sagen synes ud fra de af andrageren fremsendte oplysninger ikke at omhandle gennemførelsen af EU-lovgivning. Kommissionen kan derfor ikke følge op på de spørgsmål, der rejses i andragendet.

I sådanne tilfælde er det medlemsstaterne, herunder deres retlige myndigheder, der skal sikre, at de grundlæggende rettigheder faktisk bliver respekteret og beskyttet i overensstemmelse med den nationale lovgivning og internationale forpligtelser på menneskerettighedsområdet.

Kommissionen skal også minde om, at den ikke har nogen generelle beføjelser med hensyn til mindretal. Kommissionen har navnlig ingen kompetence angående spørgsmål om definitionen af et nationalt mindretal, anerkendelse af mindretals status eller deres selvbestemmelse og selvstændighed. Det er medlemsstaterne, der har ansvaret for sådanne spørgsmål.

Kommissionen sikrer inden for rammerne af EU-retten, at medlemsstaterne ved gennemførelsen heraf overholder de grundlæggende rettigheder, herunder princippet om ikke-forskelsbehandling i henhold til artikel 21 i chartret. Desuden bidrager EU-lovgivningen og finansieringsprogrammer til at løse visse problemer, som kan påvirke personer, der tilhører mindretal, såsom diskrimination og tilskyndelse til vold eller had baseret på race eller national eller etnisk oprindelse.

Med hensyn til den påståede tilsidesættelse af bestemmelserne i Rådets direktiv 2000/43/EF vil Kommissionen gerne minde om, at direktivets anvendelsesområde i henhold til artikel 3 med hensyn til uddannelsesområdet er begrænset til de beføjelser, der er tillagt Unionen. Nationale bestemmelser om aspekter angående indholdet af undervisningsplanen eller de sproglige rettigheder for nationale mindretal falder derfor uden for anvendelsesområdet for direktiv 2000/43/EF. Kommissionen skal i denne forbindelse også bemærke, at Domstolen er nået frem til samme konklusion i sin præjudicielle afgørelse i sagen Runevič-Vardyn og Wardyn (sag C-391/09, 12. maj 2011, præmis 47) for så vidt angår retten til at bruge et navn på et mindretalssprog. Desuden konstaterer Kommissionen med hensyn til andragerens påstande om en mulig overtrædelse af artikel 20, stk. 2, eller artikel 21 i TEUF, at Domstolen i den ovennævnte sag (præmis 70) konkluderede, at den omstændighed, at der ikke findes en ret til at bruge sit navn på et minoritetssprog, ikke kan afholde unionsborgeren fra at udøve sin ret til fri bevægelighed i henhold til artikel 21 TEUF og derfor ikke udgør en restriktion.

Kommissionen bemærker endelig, at det ligeledes hævdes i bilagene til andragendet, at EU skal være aktiv og ikke passiv i kampen mod etnisk forskelsbehandling som omhandlet i artikel 10 i TEUF. Kommissionen skal i denne forbindelse understrege, at det klart fremgår af den nævnte artikel, at Unionens målsætning om bekæmpelse af forskelsbehandling kun gælder ved udformningen og gennemførelsen af Unionens egne politikker og aktiviteter. Denne bestemmelse kan således ikke udgøre et retsgrundlag for at forfølge denne målsætning uden for rammerne af Unionens kompetence.

Kommissionen vil dog henvise andrageren til de eksisterende rammer inden for Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal¹, som er det første juridisk bindende

¹ <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/157.htm>

multilaterale instrument til beskyttelse af nationale mindretal i almindelighed (punkt 10 i den forklarende rapport til konventionen¹), som både Polen og Republikken Litauen er parter i. I henhold til konventionens artikel 24, stk. 1, skal Europarådets Ministerkomité overvåge de kontraherende parter gennemførelse af konventionen. Ved vurderingen af hensigtsmæssigheden af de forholdsregler, der er taget af parterne for at gennemføre de principper, der er nedfældet i denne rammekonvention, skal Ministerkomiteen bistås af en rådgivende komite (konventionens artikel 26, stk. 1), hvis medlemmer skal have anerkendt ekspertise inden for området vedrørende beskyttelse af nationale mindretal. Kommissionen bemærker, at Litauen i denne henseende hidtil har fremlagt tre rapporter om situationen for de nationale mindretal, hvoraf den sidste blev modtaget af Europarådets Ministerkomité den 21. september 2011². Den rådgivende komité har endnu ikke vedtaget en udtalelse i forbindelse med denne tredje rapport, men en anden udtalelse om Litauen, vedtaget den 28. februar 2008, er offentligt tilgængelig på Europarådets hjemmeside³.

Kommissionen skal også bemærke, at OSCE's kommissær for nationale mindretal under nylige besøg i Litauen og Polen har opfordret begge regeringer til at tage fat på nationale mindretalsproblemer i deres egne lande og samtidig arbejde på at forbedre deres bilaterale forbindelser, herunder ved at puste nyt liv i mekanismer som den fælles uddannelsesekspertgruppe⁴. Kommissionen bemærker endvidere, at højkommisæren samarbejder med begge lande for at undersøge og komme med anbefalinger vedrørende situationen for det polske mindretal i Litauen og litauiske mindretal i Polen."

¹ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/157.htm>

² http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_3rd_SR_Lithuania_rev_en.pdf

³ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_2nd_OP_Lithuania_en.pdf

⁴ <http://www.osce.org/hcnm/89402>